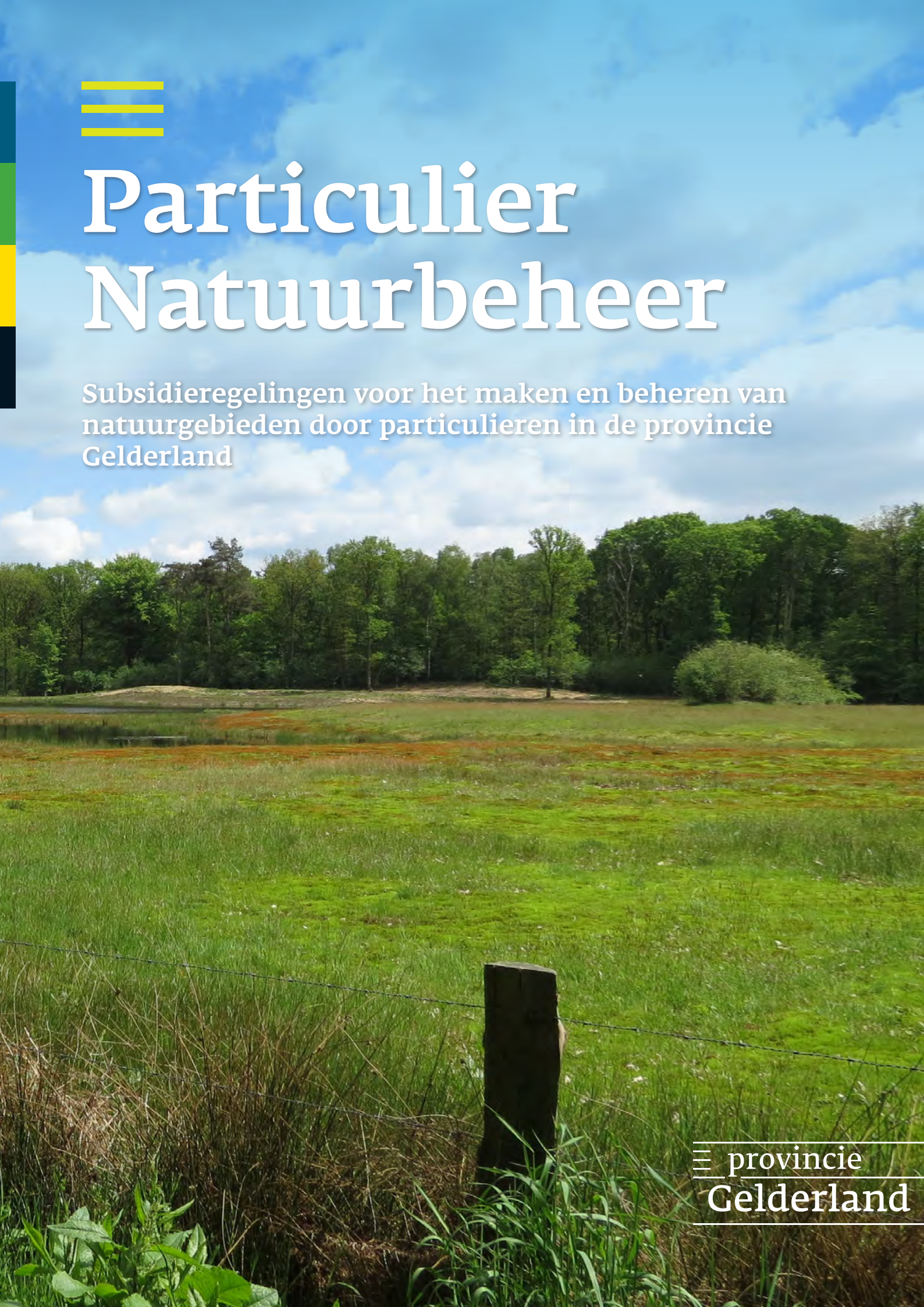
Particulier Natuurbeheer

Subsidieregelingen voor het maken en beheren van natuurgebieden door particulieren in de provincie Gelderland

provincie Gelderland

Inhoud

1 Waarom stimuleren we het veranderen van (landbouw)grond naar natuur? 5

2 Vergoedingen voor particulier natuurbeheer 7
2.1 Voor het veranderen van landbouwgrond naar natuurgrond 7
2.2 Voor het in bezit krijgen van grond 7
2.3 Voor het inrichten van natuur 7
2.4 Voor het beheren van natuur 7

3 Andere vormen van natuurbeheer en vergoedingen 9

4 Wat zijn de gevolgen als u landbouwgrond verandert in natuurgebied? 11
4.1 Is het perceel door de provincie begrensd? 11
4.2 Zijn de typen natuur voor u acceptabel? 11
4.3 Wat zijn de voorwaarden? 11
4.4 Heeft u iets aan de voorzieningen van de Natuurschoonwet? 11
4.5 Wie zorgt er voor het beheer? 13
4.6 Wat vinden omwonenden ervan? 13

5 Is het veranderen van landbouwgrond naar natuurgebied iets voor u? 15
5.1 Mogelijke redenen waarom het niet iets voor u is 15
5.2 Mogelijke redenen waarom het wel iets voor u is 15

6 Stappenplan: eigenaar worden van een natuurgebied 17

1 Waarom stimuleren we het veranderen van (landbouw)grond naar natuur?

In Europa ligt een netwerk van beschermde natuurgebieden; Natura 2000-gebieden. Buiten deze gebieden ligt ook nog veel natuur die de provincie Gelderland wil beschermen. Bij elkaar noemen we dit het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Bestaande natuurgebieden worden vergroot en met elkaar verbonden. Om het Gelders Natuurnetwerk verder uit te breiden, willen we (landbouw)grond omvormen naar natuur.

Welke percelen daarvoor in aanmerking komen staat in het 'natuurbeheerplan' van de provincie Gelderland. We geven dit aan door percelen te markeren; dit noemen we 'begrenzen'. Valt uw grond in zo'n begrensd gebied, dan kunt u als particulier natuur gaan maken en beheren. Met 'natuur maken' bedoelen we dat u uw land zo verandert, dat het past bij het natuurtype dat daar gewenst is. Met beheren bedoelen we het onderhoud dat u uit moet voeren, om het natuurtype in stand te houden, nadat het land ingericht is als natuur. In deze brochure leggen we uit hoe u dat doet en welke vergoedingen u hiervoor kunt krijgen.

2 Vergoedingen voor particulier natuurbeheer

De provincie heeft verschillende subsidieregelingen om samen met u het Gelders Natuurnetwerk uit te kunnen breiden. Wanneer u natuur gaat ontwikkelen, noemen we dit 'particulier natuurbeheer'. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet de grond wel begrensd zijn.

2.1 Voor het veranderen van landbouwgrond naar natuurgrond

Natuurgrond is minder waard dan landbouwgrond. Als u uw landbouwgrond definitief verandert naar natuur daalt de waarde van de grond. Deze daling in waarde kunt u eenmalig vergoed krijgen in de vorm van een vergoeding. Deze subsidie heet 'functieverandering ten behoeve van het Gelders Natuurnetwerk'[1]. Door taxatie van de daling in waarde bepalen we het bedrag (het verschil tussen de marktwaarde van de landbouwgrond en de toekomstige natuurwaarde).

Voorbeelden van maatregelen

Soms kan landbouwgrond langzaam veranderen naar een natuurgebied, door het anders te beheren, bijvoorbeeld door:

- Geen mest meer te gebruiken
- Het grasland te maaien en het maaisel af te voeren
- Het grasland na het maaien eventueel te beweiden.

Dit is mogelijk op droge zandgronden en soms op kleigronden. Langzaam groeien er minder grassen en meer bloeiende planten, tot een bloemrijk schraal grasland is ontstaan.

Het veranderen van landbouwgrond naar natuurgebied vraagt vaak één keer om grotere maatregelen. Bijvoorbeeld het afgraven van de bovengrond, het plaatsen van stuwen en het planten van bos. Als het mogelijk is moet ook de waterhuishouding aangepast worden. Dit kan door het verwijderen van drainage en het dempen of het minder diep maken van sloten. Als er inrichtingsmaatregelen nodig zijn om het gewenste natuurtype te bereiken, dan zijn die maatregelen verplicht. Welk natuurtype dit is staat in het natuurbeheerplan.

2.2 Voor het in bezit krijgen van grond

De provincie Gelderland koopt landbouwgrond aan om deze toe te voegen aan het Gelders Natuurnetwerk. U kunt als particulier ook landbouwgrond aankopen en dit veranderen naar natuur. We bieden een vergoeding voor de aankoop van landbouwgrond die u wilt kopen en veranderen. Deze vergoeding bepalen we ook door taxatie van de daling in waarde. Deze subsidie heet 'grond in bezit krijgen voor het Gelders Natuurnetwerk'[2].

2.3 Voor het inrichten van natuur

Er zijn maatregelen nodig om van uw landbouwgrond een bepaald type natuur te maken. Bijvoorbeeld het afgraven van bemeste bovengrond, zodat er een schralere grond ontstaat. Of het planten van bomen en struiken. Om de kosten hiervan te dekken, kunt u een vergoeding krijgen. Deze dekt 95% van de kosten. De maximale vergoeding hiervoor is € 13.000 per hectare. Deze subsidie heet 'inrichting van het Gelders Natuurnetwerk'[3].

2.4 Voor het beheren van natuur

Wanneer het terrein ingericht is, kunt u een beheersubsidie aanvragen. Deze dekt 75% van de berekende kosten. Het bedrag is afgestemd op het type natuur dat u gaat beheren, bijvoorbeeld schraal grasland, bos of moeras. U bent verantwoordelijk voor het in stand houden van het type natuur. U kunt dit zelf doen of iemand inhuren.

1 Voor het aanvragen van deze subsidie, zie: www.gelderland.nl/Functieverandering-voor-Gelders-Natuurnetwerk
2 Voor het aanvragen van deze subsidie, zie: www.gelderland.nl/Grond-in-bezit-krijgen-voor-het-Gelders-NatuurNetwerk
3 Voor het aanvragen van deze vergoeding, zie: www.gelderland.nl/Inrichting-van-het-Gelders-Natuurnetwerk

3 Andere vormen van natuurbeheer en vergoedingen

Als u voor meer natuur op uw land wilt zorgen, zijn er ook andere mogelijkheden dan onze vergoedingen voor particulier natuurbeheer. Zo kan het (vooral fiscaal) gunstig zijn om uw gronden in te richten zodat ze als landgoed vallen onder de 'natuurschoonwet'[4]. Dit is een wet van het Rijk. Verder hebben veel gemeenten subsidies voor de aanleg van landschapselementen, zoals houtsingels en poelen. Neem hiervoor contact op met uw eigen gemeente.

Tenslotte zijn er mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer. Dit is aangepast, natuurvriendelijk beheer van landbouwgronden. De vermindering van inkomsten en de extra kosten die dit met zich mee brengt worden elk jaar vergoed. U kunt een subsidie-overeenkomst sluiten voor zes jaar, en de grond blijft landbouwgrond. Deze regeling wordt uitgevoerd door de regionale agrarische collectieven. In Gelderland zijn er drie: de Veluwe, Achterhoek en Rivierenland[5].

Particulier natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer zijn verschillende zaken. Deze brochure gaat over particulier natuurbeheer, het omvormen van landbouwgrond naar natuurgebied. Dat is een definitieve keuze. Bij eventuele verkoop is ook de nieuwe eigenaar gehouden aan het in stand houden van het natuurgebied. De daling van waarde van de grond is definitief.

4 Voor meer informatie over de natuurschoonwet, zie: www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/natuur-en-landschap/natuurschoonwet

5 Meer informatie over de regionale collectieven vindt u voor de Veluwe op http://www.collectiefveluwe.nl/, voor de Achterhoek op http://www.de-vala.nl/ en voor Rivierenland op http://collectiefrivierenland.nl/.

4 Wat zijn de gevolgen als u landbouwgrond verandert in natuur-gebied?

Onderstaande vragen en antwoorden kunnen u helpen een beslissing te maken, wanneer u overweegt landbouwgrond om te vormen tot natuurgebied.

4.1 Is het perceel door de provincie begrensd?

Als uw perceel begrensd is, betekent dit dat de provincie de wens heeft uw perceel op te nemen in het Gelders Natuurnetwerk. Bekijk de ambitiekaart in het natuurbeheerplan van de provincie om te zien of uw perceel wel of niet begrensd is[6]. Als uw grond niet is begrensd, kunt u geen gebruik maken van de vergoedingen voor particulier natuurbeheer. U kunt wel elk jaar reageren op het plan en de provincie vragen het plan aan uw wensen aan te passen. Is uw perceel wel begrensd? Dan kunt u in aanmerking komen voor de vergoedingen voor particulier natuurbeheer.

4.2 Zijn de typen natuur voor u acceptabel?

De provincie heeft een voorkeur voor het type natuur op uw perceel, bijvoorbeeld bos, moeras, heide of schraal grasland. Deze voorkeur hangt onder meer samen met het oorspronkelijke natuurtype, voordat het gebied gecultiveerd werd. De typen natuur waar u uit kunt kiezen, de 'ambitie', staan vermeld in het natuurbeheerplan. Vaak zijn er meerdere mogelijkheden waar u uit kunt kiezen. Op www.gelderland.nl/natuurbeheerplan vindt u het natuurbeheerplan.

4.3 Wat zijn de voorwaarden?

In principe moet u het natuurgebied openstellen voor publiek. Dat wil zeggen: bestaande paden moeten toegankelijk en behouden blijven. U verplicht zich om het aangelegde type natuur in stand te houden en niets te doen of te laten dat de kwaliteit van het natuurterrein beschadigt. Dat betekent voor grasland bijvoorbeeld niet te vaak of te vroeg maaien, het maaisel afvoeren, extensief beweiden en geen mest of chemische onkruidbestrijding gebruiken. De verplichting om het natuurtype in stand te houden leggen we bij de notaris vast. Bij verkoop gaat de verplichting over op de nieuwe eigenaar. Verder wordt de bestemming van het terrein bij de gemeente in het bestemmingsplan aangepast naar 'natuur'.

4.4 Heeft u iets aan de voorzieningen van de Natuurschoonwet?

Terreinen groter dan 5 hectare kunnen profiteren van de Natuurschoonwet[7]. U hoeft dan geen of minder vermogensbelasting, onroerendzaakbelasting, successierechten en dergelijke te betalen. Dat geldt ook voor de gebouwen die op het terrein staan. De Natuurschoonwet is een regeling van het Rijk.

6 De directe link naar de ambitiekaart is: http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/thema_natuurbeheerplan

7 Voor meer informatie over de Natuurschoonwet, zie: https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/natuur-en-landschap/natuurschoonwet

4.5 Wie zorgt er voor het beheer?

U bent verantwoordelijk voor het in stand houden van het type natuur dat u heeft gemaakt. Kunt en wilt u het zelf beheren, of besteedt u het uit? We raden aan om van tevoren uit te zoeken hoe duur het beheer voor u is en hoeveel vergoeding voor beheer u kunt krijgen (zie 2.4).

4.6 Wat vinden omwonenden ervan?

Overleg met buren en omwonenden voordat u begint met het uitvoeren van de maatregelen. Dit kan voorkomen dat ze bezwaar aantekenen tegen uw plannen. Dit geldt vooral bij het aanleggen van bos en het verhogen van de waterstand, omdat deze maatregelen gevolgen kunnen hebben voor omliggende percelen.

5 Is het veranderen van landbouwgrond naar natuurgebied iets voor u?

Het is belangrijk dat u affiniteit heeft met de natuur. En u moet bereid zijn het natuurbeheer uit te voeren of te laten uitvoeren. Minder belangrijk is kennis van natuurbeheer: door samen te werken met andere beheerders van natuur (particulieren of natuurbeschermingsorganisaties) en door advies van deskundigen leert u snel wat goed en wat slecht is voor het natuurgebied.

5.1 Mogelijke redenen waarom het niet iets voor u is

De financiële gevolgen zijn sterk afhankelijk van uw (bedrijfs)situatie. U krijgt de waardedaling van de grond in één keer uitbetaald. Daar staat tegenover dat de grond veel minder waard wordt. Ook mag er in de meeste gevallen geen mest meer op de grond worden opgebracht (uitgezonderd een beperkte hoeveelheid ruige mest op weidevogelgrasland). De gewasopbrengst zal dus geleidelijk minder worden, of, als afgraven van de bemeste bovengrond nodig is, flink dalen. U kunt de grond niet meer meetellen voor de mestboekhouding, dus misschien moet u kosten maken om de mest af te voeren. Als de grond eenmaal naar natuur is omgezet, is deze bestemmingswijziging definitief. U moet dus zeker weten dat u de grond niet in de toekomst voor iets anders wilt gebruiken. Bij verkoop blijft de volgende eigenaar gebonden aan de verplichting om het perceel als natuur te beheren.

5.2 Mogelijke redenen waarom het wel iets voor u is

U vindt het beschermen van de natuur belangrijk en wilt zelf een steentje bijdragen. Of u wilt uw bezit verfraaien met een stuk natuur. Of u heeft geen opvolger en kan zo een financiële oplossing vinden. Of misschien wilt u de bestaande natuur op bijvoorbeeld een landgoed versterken. Daarnaast creëert het omvormen van een stuk landbouwgrond tot een natuurgebied financiële ruimte voor een investering. Het beheer van een stuk natuurgrasland kan op een biologisch landbouwbedrijf of een bedrijf met vleesvee vaak goed ingepast worden.

6 Stappenplan: eigenaar worden van een natuurgebied

Ja! U wilt een stuk land gaan omvormen naar natuurgebied. Welke stappen moet u hiervoor ondernemen? Als uw perceel begrensd is (zie hoofdstuk 1), dan kunt u aan de slag met de volgende stappen:(zie hoofdstuk 1). Als dit zo is, kunt u aan de slag met de volgende stappen:

Stap 1: Bespreek uw plannen met de provincie

Het is verstandig als u een globaal idee heeft om eerst in overleg te gaan met de provincie, voordat u aan de slag gaat met het maken van een inrichtingsplan. Neem contact op met het provincieloket en vraag naar iemand van het programma Natuur & Landschap om een intakegesprek te plannen. In een intakegesprek wordt dan duidelijk of uw wensen en die van de provincie verenigbaar zijn. De provincie zal dan ook toelichten waaraan een plan moet voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen.

Stap 2: Laat uw perceel taxeren

Zoals uitgelegd in hoofdstuk 2 krijgt u de waardedaling van uw grond vergoed. Hiervoor hebben we een taxatie nodig. Vraag een verzoek tot taxatie aan bij de provincie. Dit kan online via dit document: https://www.gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/Subsidies/2016-Q4/Taxatieverzoek_functieverandering_GNN.pdf.

Stap 3: Het inrichtingsplan maken

In het natuurbeheerplan[8] kunt u vinden welke natuurtype de provincie het liefst ziet op uw perceel. Bij uw subsidieaanvraag hoort een inrichtingsplan. In het inrichtingsplan beschrijft u de toekomstige inrichting van het gebied: welke maatregelen u gaat uitvoeren zodat de gewenste natuurtypen zich kunnen ontwikkelen. Ook voegt u er een kostenraming aan toe. Tenslotte beschrijft u hoe u het natuurgebied gaat beheren. Bij het opstellen van een goed inrichtingsplan kan een deskundig adviseur goed van pas komen. Ecologisch adviesbureaus kunnen u hier mee helpen.

Stap 4: Subsidies aanvragen

Op de website van de provincie vindt u digitale formulieren om subsidies aan te vragen (www.gelderland.nl/subsidies). Heeft u de taxatie ontvangen, dan kunt u de subsidie 'functieverandering'[9] én de subsidie 'inrichting'[10] tegelijkertijd aanvragen. Daarbij moet u onder andere het inrichtingsplan bijvoegen. Aanvragen kunnen het gehele jaar worden ingediend.

Stap 5: Vergunningen aanvragen

Als er inrichtingsmaatregelen genomen gaan worden, dan heeft u waarschijnlijk vergunningen nodig. Bijvoorbeeld een omgevingsvergunning van de gemeente, een ontgrondingsvergunning van de provincie of een keurvergunning van het waterschap. Als er grond verplaatst wordt, moet deze chemisch geanalyseerd worden. Het is verstandig om de vergunningen direct aan te vragen nadat de subsidie is aangevraagd. Dat kan u een hoop tijd schelen.

Stap 6: Vastleggen van de natuurfunctie

Binnen twaalf weken nadat u het besluit van de provincie over uw subsidieaanvraag heeft gekregen (de beschikking), moet u bij de notaris een contract tekenen met de provincie Gelderland. Dit contract heet de 'kwalitatieve verplichting'. De notaris wordt door de provincie aangewezen en betaald en neemt zelf contact met u op. De kwalitatieve verplichting is een erfdienstbaarheid die op de grond gevestigd wordt. De notaris legt dit in het kadaster vast. Daarmee zijn u en de eventuele toekomstige eigenaren gehouden aan het in stand houden van het natuurgebied. Na het vastleggen van de kwalitatieve verplichting wordt de subsidie 'functieverandering ten behoeve van het Gelders Natuurnetwerk' aan u uitbetaald.

8 Het natuurbeheerplan vindt u op www.gelderland.nl/natuurbeheerplan
9 Voor het aanvragen van deze subsidie, zie: https://www.gelderland.nl/Functieverandering-voor-Gelders-Natuurnetwerk
10 Voor het aanvragen van deze subsidie, zie: www.gelderland.nl/Inrichting-van-het-Gelders-Natuurnetwerk

Bestemmingsplan
De bestemming van uw perceel zal gewijzigd moeten worden in 'natuur'. Overleg met uw gemeente wanneer dit kan gebeuren. In gevallen waarin het gebied flink op de schop gaat of bij bosaanleg zal de gemeente soms eerst de bestemming willen veranderen in het bestemmingsplan van de gemeente. In andere gevallen kan worden volstaan met een omgevingsvergunning. Dan zal de gemeente bij de eerstvolgende integrale herziening van het bestemmingsplan de bestemming van uw terrein veranderen in 'natuur'.

Stap 7: Uitvoering

Wanneer u de subsidiebeschikking en de vergunningen binnen heeft kunt u beginnen met de daadwerkelijke inrichting. Hiervoor kunt u een voorschot op de inrichtingssubsidie[11] aanvragen bij de provincie. U moet het inrichtingsplan uitwerken tot een werkomschrijving, en een aannemer opdracht geven. Het is aan te raden om toezicht te laten houden door een ecologische vakman tijdens de inrichting. Hiervoor kunt u terecht bij een ecologisch adviesbureau, bijvoorbeeld door het bureau dat het inrichtingsplan voor u gemaakt heeft.
Na afloop meldt u dat het werk afgerond is, en stuurt een rapportage en de afrekening in bij de provincie. De inrichtingssubsidie en de functieveranderingssubsidie worden vervolgens vastgesteld, verrekend met eventuele voorschotten, en aan u uitbetaald.

Stap 8: Natuur beheren

Nieuwe natuur kan zich nu ontwikkelen. U moet het terrein gaan beheren om het natuurtype in stand te houden. Ieder natuurtype heeft zijn eigen beheer. U kunt een beheersubsidie aanvragen. De beheersubsidie is een bijdrage in de beheerkosten. Deze dekt 75% van de berekende kosten en is afhankelijk van het type natuur dat u gaat beheren. U kunt het beheer zelf uitvoeren of dit door iemand anders laten doen. De provincie controleert steekproefsgewijs of u zich aan de afspraken en voorwaarden houdt.

Eigenaren van percelen van meer dan 150 hectare kunnen de subsidie direct bij de provincie aanvragen. De periode dat deze subsidie aan te vragen is, is jaarlijks tussen 15 november t/m 31 december. Voor meer informatie kunt u op de website kijken van B12[14] of in de maanden dat de subsidie open staat, op de website van de provincie. Zoek dan binnen de site op 'beheersubsidie' of 'SNL' (subsidiestelsel natuur en landschap).

Eigenaren van minder dan 150 hectare natuur kunnen alleen aanvragen doen via een natuurcollectief. In Gelderland zijn er drie: de Bosgroep Midden-Nederland, het Natuurcollectief Gelderland en voor de Achterhoek ook de VALA[15]. Deze collectieven verzorgen ook monitoring: eens in de zes jaar bekijken ze hoe het met de natuurontwikkeling staat.

Gefeliciteerd!
U kunt zich nu de trotse eigenaar noemen van een natuurgebied. Als er nieuwe beplanting is aangebracht, de bovenste bodemlaag is afgegraven, misschien een paddenpoel gegraven of het waterpeil is verhoogd, dan zult u snel nieuwe planten, vogels en andere dieren zien verschijnen. Het zien en volgen van de ontwikkeling van uw natuurgebied kan veel voldoening geven. De voormalige landbouwgrond gaat een nieuw leven tegemoet. Daarmee draagt u niet alleen bij aan het natuurbehoud in Gelderland, maar ook in Nederland. Hiervoor danken wij u van harte!

11 Voor meer informatie over de inrichtingssubsidie, zie https://www.gelderland.nl/Inrichting-van-het-Gelders-Natuurnetwerk
12 Op de website van B12 wordt de beheersubsidie uitgelegd: https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/
13 Meer informatie over de regionale collectieven vindt u voor de Veluwe op http://www.collectiefveluwe.nl/, voor de Achterhoek op http://www.de-vala.nl/ en voor Rivierenland op http://collectiefrivierenland.nl/.
14 Op de website van B12 wordt de beheersubsidie uitgelegd: https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/
15 De websites van de drie genoemde natuurcollectieven zijn: http://bosgroepen.nl/snl/, www.natuurcollectieven.nl/natuurcollectief-vala en http://www.natuurcollectieven.nl/natuurcollectief-gelderland

Colofon

1e druk: februari 2019
3e druk: oktober 2019
Dit is een uitgave van de provincie Gelderland,
Postbus 9090, 6801 CX Arnhem
Tekst: Willem Drok/Annemiek Leuvenink/Bert Geerdes

Deze folder heeft als doel om op eenvoudige wijze een beeld te geven van de Subsidieregeling RRvG art. 4.4, 4.8 en 4.9. Dit betekent dat u aan de tekst geen rechten kunt ontlenen.

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

19 150 104